

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์จะนำเสนอผลการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ จำนวน 135 คน และได้แบบสอบถามกลับคืนมา 135 คน คิดเป็นร้อยละ 100

การศึกษา ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ตำแหน่งปัจจุบัน

อายุราชการที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการอบรมผู้ต้องขัง ประสบการณ์ในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง มุมเหตุจูงใจที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมาปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการจัดโปรแกรมฯ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30 ปี	28	20.9
31-40 ปี	62	46.3
41-50 ปี	34	25.4
51 ปี ขึ้นไป	10	7.5
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.4 อายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.9 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
สมรส	94	70.1
โสด	34	25.4
แยกกันอยู่/หย่าร้าง	4	3.0
หม้าย	2	1.5
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 70.1 รองลงมา มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 25.4 แยกกันอยู่/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 3.0 และมีสถานภาพเป็นหม้าย คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมปลาย/ปวช.	3	2.2
ปวส.	11	8.1
ปริญญาตรี	93	68.9
ปริญญาโท	26	19.3
อื่น ๆ	2	1.5
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.9 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 19.3 ระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 8.1 ระดับ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 2.2 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับตำแหน่งในปัจจุบัน

ระดับตำแหน่งในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับ 1-3	31	23.0
ระดับ 4-5	44	32.6
ระดับ 6-7	59	43.7
ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป	1	0.7
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีตำแหน่งในปัจจุบันอยู่ในระดับ 6-7 คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมาคือ ระดับ 4-5 คิดเป็นร้อยละ 32.6 ระดับ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.7

ตารางที่ 4.5

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่งปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
นักทัศนวิทยา	39	28.9
นักสังคมสงเคราะห์	26	19.3
เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์	21	15.6
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	12	8.9
เจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพ	12	8.9
เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	11	8.1
เจ้าหน้าที่บริหารงานราชทัณฑ์	8	5.9
อนุศาสนาจารย์	4	3.0
นักจิตวิทยา	2	1.5
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีตำแหน่งในปัจจุบันเป็นนักทัศนวิทยา คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมาคือนักสังคมสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 19.3 เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 15.6 นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ และเจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 8.9 เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 8.1 เจ้าหน้าที่บริหารงานราชทัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 5.9 อนุศาสนาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 3.0 และนักจิตวิทยามีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 4.6
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม
อายุราชการที่ปฏิบัติงาน

อายุราชการที่ปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	32	23.7
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป-10 ปี	37	27.4
ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป-15 ปี	43	31.9
ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป-20 ปี	7	5.2
ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป	16	11.9
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.36 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุราชการที่ปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.9 รองลงมา ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.4 น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.7 ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.9 และตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป-20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.2

ตารางที่ 4.7
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการอบรมผู้ต้องขัง

ประสบการณ์ในการอบรมผู้ต้องขัง	จำนวน	ร้อยละ
มี	100	74.1
ไม่มี	35	25.9
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการอบรมผู้ต้องขัง คิดเป็นร้อยละ 74.1 และไม่มีประสบการณ์ในการอบรมผู้ต้องขัง คิดเป็นร้อยละ 25.9

ตารางที่ 4.8

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์
ในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

ประสบการณ์ในการจัดโปรแกรม แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	53	39.3
1-2 ปี	44	32.6
3-4 ปี	22	16.3
ตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป	16	11.9
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมา มีประสบการณ์ 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.6 มีประสบการณ์ 3-4 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.3 และมีประสบการณ์ตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.9

ตารางที่ 4.9

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามมูลเหตุใน
การปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

มูลเหตุในการปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บังคับบัญชามอบหมาย โดยปฏิบัติงานตามหน้าที่	70	51.9
ผู้บังคับบัญชามอบหมาย โดยมีความสนใจและรัก ในงานด้านนี้	65	48.1
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีมูลเหตุในการปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง จากผู้บังคับบัญชามอบหมายโดยปฏิบัติงานตามหน้าที่ คิดเป็น

ร้อยละ 51.9 และจากผู้บังคับบัญชาขอบหมาย โดยมีความสนใจและรักในงานด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 48.1

ตารางที่ 4.10

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนคติต่อ
การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโปรแกรม
แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Knowledge)

ทัศนคติต่อการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Knowledge)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเลย	16	11.9
น้อย	26	19.3
ปานกลาง	78	57.8
มาก	15	11.1
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทัศนคติการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Knowledge) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมา ระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 19.3 ไม่มีความรู้ความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 11.9 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.1

ตารางที่ 4.11

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนคติต่อความเป็นไปได้
ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เข้าอบรมตาม
โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Attitude)

ทัศนคติต่อความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ของผู้ต้องขังที่เข้าอบรมตามโปรแกรมแก้ไข ฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Attitude)	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	130	96.3
ไม่เห็นด้วย	5	3.7
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าการเข้าอบรมตาม
โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมได้
คิดเป็นร้อยละ 96.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วย มีเพียงจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.7

ตารางที่ 4.12

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนคติต่อการมีทักษะ
ในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Skill)

ทัศนคติต่อการมีทักษะในการปฏิบัติงานตาม โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Skill)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเลย	13	9.6
น้อย	35	25.9
ปานกลาง	81	60.0
มาก	6	4.4
รวม	135	100

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทัศนคติต่อการมีทักษะในการปฏิบัติ
งานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Skill) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60

รองลงมา ระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 25.9 ไม่มีทักษะ คิดเป็นร้อยละ 9.6 และมีทักษะระดับมาก มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.4

ส่วนที่ 2 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรม
แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

เป็นการวิเคราะห์ถึงระดับปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ โดยผู้ศึกษาได้สร้างมาตรวัดแบบ Likert-Rating Scale เพื่อใช้วัดระดับปัญหา โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ (8 ข้อ)

ด้านที่ 2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโปรแกรมฯ (12 ข้อ)

ด้านที่ 3 ด้านผู้ต้องขัง (5 ข้อ)

ด้านที่ 4 ด้านสถานที่ (6 ข้อ)

ด้านที่ 5 ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (6 ข้อ)

ตารางที่ 4.13
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน
ตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
ด้านบริหารจัดการ

ด้านบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. หน่วยงานของท่านมีนโยบายด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยการควบคุมมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟู	32 (23.7)	54 (40.0)	14 (10.4)	33 (24.4)	2 (1.5)	3.60	1.14	มาก
2. งบประมาณที่กรมราชทัณฑ์จัดสรรให้แก่เรือนจำ/ทัณฑสถานเพื่อใช้ในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง	23 (17.0)	58 (43.0)	12 (8.9)	37 (27.4)	5 (3.7)	3.42	1.16	มาก
3. การจัดโปรแกรมฯในเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่านขาดการประสานความร่วมมือภายในระหว่างเจ้าหน้าที่และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	22 (16.3)	46 (34.1)	19 (14.1)	43 (31.9)	5 (3.7)	3.27	1.18	ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ด้านบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
4. ผู้บริหารหน่วยงานของท่านขาดความรู้ความเข้าใจงานด้านการจัดโปรแกรมฯ	20 (14.8)	41 (30.4)	32 (23.7)	32 (23.7)	10 (7.4)	3.21	1.18	ปานกลาง
5. กรมราชทัณฑ์ขาดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	14 (10.4)	44 (32.6)	21 (15.6)	46 (34.1)	10 (7.4)	3.04	1.17	ปานกลาง
6. ผู้บริหารหน่วยงานของท่านไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนงานด้านการจัดโปรแกรมฯ เท่าที่ควร	12 (8.9)	39 (28.9)	25 (18.5)	46 (34.1)	13 (9.6)	2.93	1.17	ปานกลาง
7. การจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่านไม่มีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก	12 (8.9)	44 (32.6)	8 (5.9)	62 (45.9)	9 (6.7)	2.91	1.18	ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ด้านบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
8. การจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่าอากาศยานประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรภายนอกมาให้การสนับสนุน	4 (3.0)	32 (23.7)	15 (11.1)	69 (51.1)	15 (11.1)	2.56	1.06	น้อย
รวม						3.12	1.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับมากมีจำนวน 2 ข้อ คือ เรือนจำและทัณฑสถานมีนโยบายด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยการควบคุมมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และงบประมาณที่กรมราชทัณฑ์จัดสรรให้แก่เรือนจำ/ทัณฑสถานเพื่อใช้ในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 รองลงมาคือปัญหาด้านการบริหารจัดการที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางมีจำนวน 5 ข้อ คือ การจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานขาดการประสานความร่วมมือภายในระหว่างเจ้าหน้าที่และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารหน่วยงานขาดความรู้ความเข้าใจงานด้านการจัดโปรแกรมฯ กรมราชทัณฑ์ขาดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยการแก้ไขฟื้นฟู ผู้ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนงานด้านการจัดโปรแกรมฯ เท่าที่ควร การจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่มีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91-3.27 ส่วนปัญหาด้านการบริหารจัดการที่มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย มีเพียง 1 ข้อ คือ การจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรภายนอกมาให้การสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56

ตารางที่ 4.14

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน
ตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโปรแกรมฯ

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ต้องอาศัยผู้ที่มีความอดทน และเสียสละเป็นอย่างมากในขณะที่ขาดแรงจูงใจ สิ่งตอบแทน หรือรางวัล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน	58 (43.0)	62 (45.9)	7 (5.2)	7 (5.2)	1 (0.7)	4.25	0.83	มากที่สุด
2. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯผู้ต้องขังต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ หลายหน้าที่ ทำให้งานด้านการจัดโปรแกรมฯ ไม่มีประสิทธิภาพ	52 (38.5)	66 (48.9)	12 (8.9)	5 (3.7)	0 (0.0)	4.22	0.76	มากที่สุด
3. ทักษะคติของเจ้าหน้าที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง	34 (25.2)	80 (59.3)	10 (7.4)	10 (7.4)	1 (0.7)	4.01	0.83	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
4. เรือนจำ/ทัณฑสถานขาดแคลนบุคลากรที่เป็นนักวิชาชีพเฉพาะที่เกี่ยวข้อง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เป็นต้น	57 (42.2)	44 (32.6)	8 (5.9)	22 (16.3)	4 (3.0)	3.95	1.18	มาก
5. เจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานมองว่าการจัดโปรแกรมฯ เป็นภาระในด้านการควบคุมโดยเฉพาะในเรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีผู้ต้องขังชาย เพราะต้องคอยดูแลความปลอดภัยของวิทยาการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีบางส่วนเป็นผู้หญิง	32 (22.7)	60 (44.4)	25 (18.5)	17 (12.6)	1 (0.7)	3.78	0.97	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
6. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ มักจะมีปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะฝ่ายควบคุม เพราะมีความเชื่อในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่แตกต่างกัน	32 (23.7)	60 (44.4)	27 (20.0)	12 (8.9)	4 (3.0)	3.77	1.00	มาก
7. เจ้าหน้าที่ระดับฝ่ายหัวหน้างานไม่เคยเข้ารับการอบรม และไม่เข้าใจถึงนโยบายและหลักการสำคัญต่าง ๆ ของงานด้านการจัดโปรแกรมฯ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้	31 (23.0)	54 (40.0)	19 (14.1)	25 (18.5)	6 (4.4)	3.59	1.16	มาก
8. ในการจัดอบรม ศึกษา ดูงาน และการจัดสัมมนา ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความต่อเนื่อง	22 (16.3)	63 (46.7)	25 (18.5)	20 (14.8)	5 (3.7)	3.57	1.04	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
9. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความเชี่ยวชาญ เนื่องจากมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ	23 (17.0)	53 (39.3)	12 (8.9)	39 (28.9)	8 (5.9)	3.33	1.22	ปานกลาง
10. เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมโปรแกรมฯ ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ เนื่องจากมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ	17 (12.6)	52 (38.5)	12 (8.9)	45 (33.3)	9 (6.7)	3.17	1.21	ปานกลาง
11. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	7 (5.2)	45 (33.3)	21 (15.6)	53 (39.3)	9 (6.7)	2.91	1.09	ปานกลาง
12. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ต้องขังโดยมีความเชื่อว่าผู้ต้องขังไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมได้	3 (2.2)	26 (19.3)	28 (20.7)	61 (45.2)	17 (12.6)	2.53	1.01	น้อย
รวม						3.59	1.03	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีปัญหายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 2 ข้อ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ต้องอาศัยผู้ที่มีความอดทน และเสียสละเป็นอย่างมากในขณะที่ขาดแรงจูงใจ สิ่งตอบแทน หรือรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ผู้ต้องขัง ต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ หลายหน้าที่ ทำให้งานด้านการจัดโปรแกรมฯ ไม่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22

รองลงมาคือปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก มีจำนวน 6 ข้อ คือ เรือนจำ/ทัณฑสถานขาดแคลนบุคลากรที่เป็นนักวิชาชีพเฉพาะที่เกี่ยวข้อง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เป็นต้น ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ มักจะมีปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะฝ่ายควบคุม เพราะมีความเชื่อในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานมองว่าการจัดโปรแกรมฯ เป็นภาระในด้านการควบคุมโดยเฉพาะในเรือนจำและทัณฑสถานที่มีผู้ต้องขังชาย เพราะต้องคอยดูแลความปลอดภัยของวิทยากรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีบางส่วนเป็นผู้หญิง เจ้าหน้าที่ระดับฝ่าย หัวหน้างานไม่เคยเข้ารับการอบรม และไม่เข้าใจถึงนโยบายและหลักการสำคัญต่าง ๆ ของงานด้านการจัดโปรแกรมฯ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ ในการจัดอบรมศึกษาดูงาน และการจัดสัมมนา ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความต่อเนื่อง และทัศนคติของเจ้าหน้าที่มีผลต่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57-4.22

ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีจำนวน 3 ข้อ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมโปรแกรมฯ ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ เนื่องจากมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความเชี่ยวชาญ เนื่องจากมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91-3.33

ส่วนปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย มีเพียง 1 ข้อ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ต้องขังโดยมีความเชื่อว่าผู้ต้องขังไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

ตารางที่ 4.15
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการ
ปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของ
กรมราชทัณฑ์ด้านผู้ต้องขัง

ด้านผู้ต้องขัง	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. ผู้ต้องขังขาดแรงจูงใจในการเข้าโปรแกรมฯ เช่น การพักโทษ การลดวันต้องโทษ หรือประโยชน์อื่น ๆ	32 (23.7)	58 (43.0)	21 (15.6)	21 (15.6)	3 (2.2)	3.70	1.06	มาก
2. ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ บางคนไม่สามารถอยู่จนจบหลักสูตรโปรแกรมฯ ได้เนื่องจากได้รับการปล่อยตัว หรือออกทำงานสาธารณะ	22 (16.3)	71 (52.6)	18 (13.3)	22 (16.3)	2 (1.5)	3.66	0.98	มาก
3. ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ไม่เห็นความสำคัญของการเข้าโปรแกรมฯ แต่ให้ความสำคัญกับการฝึกวิชาชีพหรือเข้ากองงานที่ให้ผลตอบแทนมากกว่า	25 (18.5)	59 (43.7)	26 (19.3)	22 (16.3)	3 (2.2)	3.60	1.03	มาก

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ด้านผู้ต้องขัง	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
4. ผู้ต้องขังไม่สมัครใจเข้าโปรแกรมฯ	17 (12.6)	52 (38.5)	27 (20.0)	32 (23.7)	7 (5.2)	3.30	1.12	ปานกลาง
5. ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ มีจำนวนมากเกินไปทำให้เจ้าหน้าที่ควบคุมได้ยาก และดูแลได้ไม่ทั่วถึง	5 (3.7)	30 (22.2)	28 (20.7)	59 (43.7)	13 (9.6)	2.67	1.04	ปานกลาง
รวม						3.39	1.05	

จากตารางที่ 4.15 พบว่า โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมฯ มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ปัญหาด้านผู้ต้องขัง ที่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 3 ข้อ คือ ผู้ต้องขังขาดแรงจูงใจในการเข้าโปรแกรมฯ เช่น การพักโทษ การลดวันต้องโทษ หรือประโยชน์อื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ บางคนไม่สามารถอยู่จนจบหลักสูตรโปรแกรมฯ ได้เนื่องจากได้รับการปล่อยตัว หรือออกทำงานสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ไม่เห็นความสำคัญของการเข้าโปรแกรมฯ แต่ให้ความสำคัญกับการฝึกวิชาชีพหรือเข้ากองงานที่ให้ผลตอบแทนมากกว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60

ปัญหาด้านที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีจำนวน 2 ข้อ คือ ผู้ต้องขังไม่สมัครใจเข้าโปรแกรมฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ มีจำนวนมากเกินไปทำให้เจ้าหน้าที่ควบคุมได้ยาก และดูแลได้ไม่ทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67

ตารางที่ 4.16
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการ
ปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของ
กรมราชทัณฑ์ด้านสถานที่

ด้านสถานที่	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. เวียนนอนสำหรับผู้ต้องขังไม่สามารถแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ได้ จึงต้องอยู่รวมกับผู้ต้องขังประเภทอื่น	59 (43.7)	60 (44.4)	3 (2.2)	11 (8.1)	2 (1.5)	4.21	0.93	มากที่สุด
2. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ทันสมัย และเอื้อต่อการจัดกิจกรรม เช่น หนังสือวีดิทัศน์	43 (31.9)	70 (51.9)	6 (4.4)	15 (11.1)	1 (0.7)	4.03	0.93	มาก
3. การจัดโปรแกรมฯ ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากสถานที่ที่ใช้จัดโปรแกรมฯ ต้องใช้ทำกิจกรรมอย่างอื่นด้วย	39 (28.9)	70 (51.9)	8 (5.9)	16 (11.9)	2 (1.5)	3.95	0.98	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ด้านสถานที่	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
4. เรือนจำ/ทัณฑสถาน มีพื้นที่คับแคบไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ไว้สำหรับการจัดโปรแกรมฯ โดยเฉพาะได้	48 (35.6)	51 (37.8)	8 (5.9)	26 (19.3)	2 (1.5)	3.87	1.14	มาก
5. สถานที่คับแคบเป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ซึ่งมีอยู่หลายกิจกรรม	38 (28.1)	64 (47.4)	5 (3.7)	27 (20.0)	1 (0.7)	3.82	1.07	มาก
6. สภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมในการจัดโปรแกรมฯ เช่น เสียงดังจากโรงงาน	35 (25.9)	51 (37.8)	15 (11.1)	31 (23.0)	3 (2.2)	3.62	1.16	มาก
รวม						3.92	1.04	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านสถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ปัญหาด้านสถานที่ ที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 1 ข้อ คือ เรือนนอนสำหรับผู้ต้องขังไม่สามารถแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ได้ จึงต้องอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังประเภทอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

ส่วนปัญหาด้านสถานที่ ที่อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก มีจำนวน 5 ข้อ คือ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ทันสมัย และเอื้อต่อการจัดกิจกรรม เช่น หนังสือ วีดีทัศน์ การจัดโปรแกรมฯ ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากสถานที่ที่ใช้จัดโปรแกรมฯ ต้องใช้ทำกิจกรรมอย่างอื่นด้วย สถานที่คับแคบ เป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังซึ่งมีอยู่หลายกิจกรรม เรือนจำ/ทัณฑสถาน มีพื้นที่คับแคบไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ไว้สำหรับการจัดโปรแกรมฯ โดยเฉพาะได้ สภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมในการจัดโปรแกรมฯ เช่น เสียงดังจากโรงงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60-4.03

ตารางที่ 4.17
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการ
ปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขพื้นที่ผู้ต้องขังของ
กรมราชทัณฑ์ด้านหลักสูตรโปรแกรม
แก้ไขพื้นที่ผู้ต้องขัง

ด้านหลักสูตรโปรแกรม แก้ไขพื้นที่ผู้ต้องขัง	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปล ผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
1. เรือนจำ/ทัณฑสถาน ขาดการติดตามประเมิน ผลผู้ต้องขังที่พ้นโทษไป แล้ว เพื่อป้องกันการ กระทำผิดซ้ำ	40 (29.6)	64 (47.4)	11 (8.1)	18 (13.3)	2 (1.5)	3.90	1.02	มาก
2. หลักสูตรโปรแกรมฯ ที่ เรือนจำ/ทัณฑสถานนำ ไปปฏิบัติยังขาดความ สอดคล้องกับสาเหตุ พฤติกรรมกระทำผิด ของผู้ต้องขัง	6 (4.4)	39 (28.9)	41 (30.4)	46 (34.1)	3 (2.2)	2.99	0.95	ปาน กลาง
3. ความหลากหลายของ เนื้อหาตามหลักสูตร โปรแกรมฯ ทำให้ผู้ต้องขัง ไม่สามารถแยกแยะได้ว่า อะไรคือวัตถุประสงค์ หลักของการอบรมตาม หลักสูตรที่ตนเองเข้ารับ การอบรม	7 (5.2)	34 (25.2)	41 (30.4)	46 (34.1)	7 (5.2)	2.91	1.00	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ด้านหลักสูตรโปรแกรม แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	ระดับความคิดเห็น (n=135)					\bar{X}	S.D.	แปล ผล
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
4. เนื้อหาของหลักสูตร โปรแกรมฯ ขาดความ สอดคล้องและไม่ทันกับ การเปลี่ยนแปลงของ สภาพสังคมภายนอก เรือนจำ	3 (2.2)	34 (25.2)	44 (32.6)	50 (37.0)	4 (3.0)	2.87	0.90	ปาน กลาง
5. ระยะเวลาในการจัด โปรแกรมฯ ตามหลักสูตร ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด มากเกินไปสำหรับการ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและ พฤติกรรมของผู้ต้องขัง (ต่อเนื่อง 3-4 เดือน)	10 (7.4)	34 (25.2)	27 (20.0)	57 (42.2)	7 (5.2)	2.87	1.08	ปาน กลาง
6. หลักสูตรโปรแกรมฯ ที่ กรมราชทัณฑ์กำหนด ค่อนข้างตายตัว ไม่ สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อ ให้เหมาะสมกับสภาพ ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือผู้ต้องขังที่เข้า โปรแกรมฯ ได้	7 (5.2)	32 (23.7)	22 (16.3)	65 (48.1)	9 (6.7)	2.73	1.06	ปาน กลาง
รวม						3.05	1.00	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ปัญหาด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ที่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 1 ข้อ คือ เรือนจำ/ทัณฑสถานขาดการติดตามประเมินผลผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้ว เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ส่วนข้ออื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ หลักสูตร ที่เรือนจำ/ทัณฑสถานนำไปปฏิบัติยังขาดความสอดคล้องกับสาเหตุ พฤติกรรมการกระทำผิดของผู้ต้องขัง และไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมภายนอกเรือนจำ ระยะเวลาในการจัดโปรแกรมฯ ตามหลักสูตรมากเกินไปสำหรับการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ความหลากหลายของเนื้อหาตามหลักสูตร ทำให้ผู้ต้องขังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือวัตถุประสงค์หลักของการอบรม หลักสูตรค่อนข้างตายตัว ไม่สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ได้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73-2.99

ตารางที่ 4.18

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาในการ
ปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของ
กรมราชทัณฑ์ จำแนกเป็นรายด้าน

ด้านต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	(n = 135)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. ด้านสถานที่	3.92	1.04	มาก
2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโปรแกรมฯ	3.59	1.03	มาก
3. ด้านผู้ต้องขัง	3.39	1.05	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารจัดการ	3.12	1.16	ปานกลาง
5. ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	3.05	1.00	ปานกลาง
รวม	3.41	1.05	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมา ด้านเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ด้านผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 และ ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

ผลจากการศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ซึ่งสามารถสรุปได้โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสถานที่

ด้านสถานที่สำหรับการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง มีสถานที่คับแคบ มีเสียงดัง รบกวนบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรเป็นสถานที่เฉพาะที่แยกออกจากส่วนอื่น ๆ มีความเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ถ้าเป็นไปได้ควรแยกออกเป็นอีกหนึ่งแดน สำหรับผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ โดยเฉพาะ เช่นเดียวกับแดนการศึกษา หรือ แดนชุมชนบำบัด จำนวน 57 คน (คิดเป็นร้อยละ 42.22)

2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโปรแกรมฯ

การดำเนินการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์นั้น ประสบปัญหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ตลอดจนทักษะด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีการโยกย้าย ปรับเปลี่ยนตำแหน่ง ทำให้ผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านนี้ จำนวน 18 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.33)

เรือนจำ/ทัณฑสถานขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะนักวิชาชีพต่าง ๆ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อการจัดโปรแกรมฯ จำนวน 7 คน (คิดเป็น

ร้อยละ 5.18) ดังนั้นกรมราชทัณฑ์ควรให้การสนับสนุนบุคลากรดังกล่าวไปยังเรือนจำ/ทัณฑสถาน ซึ่งนอกจากนี้บุคลากรที่มีอยู่ก็ไม่เพียงพอ เพราะต้องทำงานหลายด้าน ทำให้การดำเนินการจัดโปรแกรมฯ ไม่มีผู้ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักอย่างชัดเจน

ในการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้รับความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ ควรให้เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งอื่น ๆ ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ เข้าร่วมอบรมด้วย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีทั้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ต้องขัง อันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือซึ่งจะทำให้การจัดโปรแกรมฯ มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ จำนวน 7 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.18)

3. ด้านผู้ต้องขัง

การเข้าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูของผู้ต้องขัง ควรเกิดจากความสมัครใจ ความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับในด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังเกิดความตั้งใจ กระตือรือร้น และใส่ใจในการเข้าร่วมอบรมฯ และควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ต้องขังในการเข้าโปรแกรมฯ เช่น การพิจารณาลดวันต้องโทษ การพักโทษ จำนวน 15 คน (คิดเป็นร้อยละ 11.11)

4. ด้านการบริหารจัดการ

การดำเนินการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์นั้น ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง จำนวน 26 คน (คิดเป็นร้อยละ 19.25) ควรให้ความสำคัญกับภารกิจด้านการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการควบคุมหรือประโยชน์ที่เป็นรายได้จากสินค้าราชทัณฑ์ ซึ่งได้มาจากการฝึกวิชาชีพ จำนวน 15 คน (คิดเป็นร้อยละ 11.11) และควรให้การสนับสนุนเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านนี้ จำนวน 20 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.81)

ในส่วนของงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณที่รวดเร็ว และควรมีมาตรการมาสนับสนุนให้การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปด้วยความคล่องตัว

การจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรมีการตั้งฝ่ายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง จำนวน 19 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.07) แต่ให้ทำงานในรูปแบบของ

คณะทำงาน ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมมีลักษณะการทำงานเป็นทีม มีจุดมุ่งหมาย และอุดมการณ์เดียวกัน

ควรมีการอบรมให้ความรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหาร ตั้งแต่ระดับ ผู้บัญชาการ เรือรบ เจ้าพนักงาน ทักษสถาน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน ให้มีความรู้ความเข้าใจในงานด้านการ จัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 7 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.18) ซึ่งจะทำให้ การปฏิบัติงานรวมถึงการประสานงานภายในมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การประสานงานกับวิทยากรภายนอก และการรักษาความปลอดภัย ควรเป็นไปด้วย ความคล่องตัว รวดเร็ว เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าออกของวิทยากร แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไป ภายในใต้อุปการะเบี้ยบช้อบงคับของเรือรบและทักษสถาน

5. ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

เรือรบและทักษสถานควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง กับแหล่งทรัพยากรและวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 12 คน (คิดเป็นร้อยละ 8.88)

ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ควรมีความหลากหลาย และมีการพัฒนา อย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยเน้นให้ผู้ต้องขังเข้าใจถึงพฤติกรรม การกระทำผิดของตนและในการอบรมผู้ต้องขังควรให้ผู้ต้องขังเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้หลักสูตรควร ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของเรือรบและและสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้ต้องขัง โดยให้เรือรบ/ทักษสถานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรด้วย แต่ยังคง ต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

การกำหนดระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตรไม่ควรนานเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิด ความเหนื่อยล้าทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง และควรมีการติดตามประเมินผลผู้ต้องขังที่พ้นโทษไป แล้ว เพื่อป้องกันการกลับไปกระทำผิดซ้ำ จำนวน 5 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.70)

การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของ กรมราชทัณฑ์ เพื่อศึกษาความเป็นมา ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการจัด โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยศึกษาปัญหา ในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านโปรแกรมฯ ด้านผู้ต้องขัง ด้านสถานที่ และ ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง จากการศึกษาสามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

จากผลการศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของ กรมราชทัณฑ์ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดย ส่วนมากมีตำแหน่งเป็นนักทัศนศึกษา ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นข้าราชการระดับ 6-7 มีอายุราชการที่ ปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 11-15 ปี และมีประสบการณ์ในการอบรมผู้ต้องขัง ในขณะที่มีประสบการณ์ใน การจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง น้อยกว่า 1 ปี และการเข้ามาปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรม แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เนื่องจากผู้บังคับบัญชามอบหมายโดยปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Knowledge) อยู่ในระดับปานกลาง และมีทัศนคติเห็นด้วยว่าการเข้าอบรมตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมได้ (Attitude) ส่วนทักษะในการปฏิบัติงานด้านการจัด โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Skill) อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

จากการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของ กรมราชทัณฑ์ พบว่า ในภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานดังกล่าว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. ด้านสถานที่

โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของ กรมราชทัณฑ์ ด้านสถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จากการศึกษา พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดในด้านสถานที่ คือ

เรือนนอนสำหรับผู้ต้องขังไม่สามารถแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังที่เข้า โปรแกรมฯ ได้ จึงต้องอยู่รวมกับผู้ต้องขังประเภทอื่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม โดยในขณะที่ผู้ต้องขังเข้าโปรแกรมฯ จะได้รับความรู้ ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ และการ

ปรับทัศนคติและพฤติกรรม แต่เมื่อต้องกลับไปอยู่ในสภาพเดิม คืออยู่ร่วมกับผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าโปรแกรมฯ ด้วย ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความสับสน และเกิดการลงเล ไม่มั่นใจว่าตนจะสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมได้จริง

ส่วนปัญหาด้านสถานที่ ที่อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก คือ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ทันสมัย และเชื่อมต่อการจัดกิจกรรม เช่น หนังสือ วีดีทัศน์ การจัดโปรแกรมฯ ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากสถานที่ที่ใช้จัดโปรแกรมฯ ต้องใช้ทำกิจกรรมอย่างอื่นด้วย นอกจากนี้ข้อจำกัดของสถานที่ที่คับแคบ เป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ซึ่งมีอยู่หลายกิจกรรม โดย เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่มีพื้นที่คับแคบไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ไว้สำหรับการจัดโปรแกรมฯ โดยเฉพาะได้ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม เช่น เสียงดังจากโรงงาน

2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโปรแกรมฯ พบว่า

โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีปัญหายุ่งในระดับมาก จากการศึกษา พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ต้องอาศัยผู้ที่มีความอดทน และเสียสละเป็นอย่างมากในขณะที่ขาดแรงจูงใจ สิ่งตอบแทน หรือรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน และผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ผู้ต้องขัง ต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ หลายหน้าที่ ทำให้งานด้านการจัดโปรแกรมฯ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

รองลงมาคือปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก คือ เรือนจำ/ทัณฑสถานขาดแคลนบุคลากรที่เป็นนักวิชาชีพเฉพาะที่เกี่ยวข้อง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เป็นต้น และผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ มักจะมีปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะฝ่ายควบคุม เพราะมีความเชื่อในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่แตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานมองว่าการจัดโปรแกรมฯ เป็นภาระในด้านการควบคุมโดยเฉพาะในเรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีผู้ต้องขังชาย เพราะต้องคอยดูแลความปลอดภัยของวิทยาการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีบางส่วนเป็นผู้หญิง

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ระดับฝ่าย หัวหน้างานไม่เคยเข้ารับการอบรม และไม่เข้าใจถึงนโยบายและหลักการสำคัญต่าง ๆ ของงานด้านการจัดโปรแกรมฯ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ และในการจัดอบรม ศึกษาดูงาน และการจัดสัมมนา ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ยังขาดความต่อเนื่อง

ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ขาดความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมโปรแกรมฯ ไปแล้วไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ เนื่องจากมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ จึงขาดความเชี่ยวชาญ เนื่องจากมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ

ส่วนปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ต้องขังโดยมีความเชื่อว่าผู้ต้องขังไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมได้ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากกว่าทัศนคติของเจ้าหน้าที่มีผลต่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

3. ด้านผู้ต้องขัง

โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมฯ มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ผลการศึกษา พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากในด้านผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมฯ คือ ผู้ต้องขังขาดแรงจูงใจในการเข้าโปรแกรมฯ เช่น การพักโทษ การลดวันต้องโทษ หรือประโยชน์อื่น ๆ ในขณะที่ ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ บางคนไม่สามารถอยู่จนจบหลักสูตรได้ เนื่องจากได้รับการปล่อยตัว หรือออกทำงานสาธารณะ และผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ บางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการเข้าโปรแกรมฯ แต่กลับให้ความสำคัญกับการฝึกวิชาชีพหรือเข้ากองงานที่ให้ผลตอบแทนมากกว่า

ส่วนปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง คือ ผู้ต้องขังไม่สมัครใจเข้าโปรแกรมฯ และผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ มีจำนวนมากเกินไปทำให้เจ้าหน้าที่ควบคุมได้ยาก และดูแลได้ไม่ทั่วถึง

4. ด้านการบริหารจัดการ

โดยภาพรวมของการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษา พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากในด้านการบริหารจัดการ คือ เรือนจำและทัณฑสถานมีนโยบายด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยการควบคุมมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟู ทั้งนี้เนื่องจากกรมราชทัณฑ์มีภารกิจหลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ ภารกิจด้านการควบคุม และภารกิจด้านการแก้ไข ซึ่งเรือนจำและทัณฑสถานบางแห่งที่มีผู้ต้องขัง

จำนวนมาก และบางแห่งต้องควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง ทำให้ผู้บริหารของเรือนจำและทัณฑสถานให้ความสำคัญกับภารกิจด้านการควบคุมมากกว่าภารกิจด้านการแก้ไขฟื้นฟู และงบประมาณที่เรือนจำและทัณฑสถานได้รับจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์ เพื่อใช้ในการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง

รองลงมาคือปัญหาด้านการบริหารจัดการที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง คือ การจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานขาดการประสานความร่วมมือภายในระหว่างเจ้าหน้าที่และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารหน่วยงานขาดความรู้ความเข้าใจงานด้านการจัดโปรแกรมฯ กรมราชทัณฑ์ขาดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนงานด้านการจัดโปรแกรมฯ เท่าที่ควร การจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่มีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

ในขณะที่การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรภายนอกมาให้การสนับสนุน อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะเรือนจำและทัณฑสถานได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรภายนอก เป็นอย่างดี โดยเฉพาะหน่วยงานและองค์กรภายในท้องถิ่น เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล โรงเรียน โดยการเชิญบุคลากรจากหน่วยงานเหล่านี้เข้ามาเป็นวิทยากรบรรยาย อบรมให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

5. ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

โดยภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษา พบว่าสิ่งที่ เป็นเป็นปัญหามากในด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง คือ เรือนจำ/ทัณฑสถานขาดการติดตามประเมินผล เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้ว

ส่วนปัญหาด้านหลักสูตร ที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง คือ หลักสูตรที่เรือนจำ/ทัณฑสถานนำไปปฏิบัติยังขาดความสอดคล้องกับสาเหตุ พฤติกรรมการกระทำผิดของผู้ต้องขัง และไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมภายนอกเรือนจำ และระยะเวลาในการจัดโปรแกรมฯ ตามหลักสูตรมากเกินไปสำหรับการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ ความหลากหลายของเนื้อหาตามหลักสูตร ทำให้ผู้ต้องขังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือวัตถุประสงค์หลักของการอบรม และหลักสูตรค่อนข้างตายตัว ไม่สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ได้